

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Basilicae S. Mariae. Maioris De. Vrbe A. Liberio. Papa. I.
Vsque Ad. Pavlvn. V. Pont. Max Descriptio. Et. Delineatio**

Angelis, Paolo de

Roma, 1621

Cap. IV. De reliqua principali sacelli parte.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13873

DE RELIQUA
PRINCIPALI SACELLI
PARTE.

Cap. IV.

DOSTQVAM Aram explica-
uimus, sequitur ea indicare,
quæ ad reliquam partem
spectant. Igitur laterum
Altaris partes se cum mem-
bris cõiungentes ex orientalibus lyncis sunt
compositæ. Parastadarum foccus, quæ ex
parte tribunam sustentant, & ex recto hanc
partem respiciunt, super pauimentum ni-
tens, ex lapide vario constat, cocleola appel-
lato, & vndique Sacellum circumdat. Basis
ex Carrariensi marmore constat, cui Para-
stada inhærent eodem marmore excauato,
atque marmore auro textili persimili in-
fero, vndique nigris quadris ambientibus.
supra Parastadas capitelli resident ordine
corinthio, ex marmore oliuæ folias expri-
mentes. Duo membra à latere existentia,
haud procul à Clementis Octaui sepulchro
eodem marmore constant itidem excauato,
& alio, auro testili simili, vulgo brocatello,
componuntur vnâ cum quadris circumdan-
tibus ad Parastadarum similitudinem. Nunc
ornatum, siue interuallum inter membra
comprehensum, quod præcipuam arcus fa-
ciem effingit, attingamus. Supra Basis, funda-
men existit ex lapide. Porta sancta, vbi coro-
na cernitur, quadratum exprimens ex pre-
tioso marmore, vndique glareæ crocea in-
serta, in cuius medio quadratum inest ex alaba-
strite flauescente, atque orientali, miræ no-
bilitatis. Huic Cherubin superstat cum lo-
culamento ex lapide Porta sancta incrusta-
to, super quod Aedicula se attollit crocea
coronide. Aediculæ verò interna varijs la-
pidibus vestiuntur, & Aaron statua pedibus
nitens asseruatur perpolito marmore, & eru-
dito artifice formata. super Aediculam Cher-
ubin se effert binis velis marmoreis, & pa-
riter lapide Porta sancta intertextis, huic
Abacus coronatus apparet ex pario mar-
more, cui ornamentum croceo colore itidẽ
coronatum adhæret, & inferius posito re-
spondet, atque in media parte alabastritis co-
toneaceus orientalis includitur. Inter episty-
lia thorus se extendit, his Parastadarũ per-
similis, in quo ornamentum ex marmore
adeft perpolitẽ exculptum, cui puer ex ea-

Adem materia infidet. Super capitella, atque
ornamentum, vndique Sacellum à limine
superiori circumdatur ex pario marmore,
atque nonnullis membris mirè insculptis,
formato; supra quod zophorus perstat ex
aspide summæ nobilitatis. Parastadarum
verò Antis Cherubin infidet schedulam
gestans, in qua Pauli Quinti Pontificis no-
men sic notatur, P. V. P. M. Zophoro co-
rona nititur ex Carrariensi marmore, rosis,
mutulis, echinis, & verticellis incisis, atque
egregiam artem representant. Super hanc
B arcus se attollunt, qui tympanum, & vni-
uersum Sacelli tholum sustentant. De huius
arcus lateribus Aram ipsam in medio conclu-
dentibus, distinctè suo loco trademus. Ab
Aræ maximæ dextra ijdem focci existunt
Bases, Parastada, membra, loculamenta,
cum Cherubinis; alabastritis, atque eiusdem
ordinis epistylia, in quorum medio pariter
ornatum cum Puerò se ostendit, nec non
trabs marmorea, zophorus, atque coronis
eadem materia, atque opera constructa,
quæ paulò ante de alia parte designatis, equã-
tur. Illud tantum restat, quod in huius fa-
ciei loculamento membrorum medio com-
pacto Regis Dauidis statua continetur, Go-
liam pedibus calcans, & Puerum prope se
habens. A læua huius primariæ partis, pars
Sacrijs sacelli cernitur, & à dextra concla-
uium partes eidem sacello coniunctorum,
nec non murorum crassities. Hic sequitur
eorum descriptio, quæ super primam coro-
nam talis partis habentur. Primum autem
D historiam depictam attingemus, quæ in spa-
tio intra curuaturam fornicis supra Aram
maximam consistit. Et in eo Beata Virgo est
depicta, Sanctus Ioannes Euangelista, &
sanctus Gregorius Thaumaturgus cum his
verbis pernobili schedula à Puerò sustentata
delineatis. FORMVLAM FIDEI S. GRE-
GORIO THAVMATVRGO CONTRA
HERETICOS TRADIT.

Ad cuius principalis arcus angulos super
coronam bini Angeli apparent. Nimirum
in quavis parte singuli; supra quos bini
Prophetæ in triangulo depicti mirè exorna-
to existunt, à dextra parte Isaias cernitur sche-
dulam retinens, his verbis designatam:
ECCE VIRGO CONCIPIET, ET PA-
RIET FILIUM.

A læua, in qua epistola decantatur im-
minenti Hieremias egregiè depictus con-
spicitur, schedulam retinens his verbis ex-
pressam. FOEMINA CIRCVDNABIT
VIRVM.

R Hiar-

Deord. corin-
thio de compo-
sitione vnde Vitru-
uium lib. 4. c. 1.
vbi agitur de
vniuersis generibus
columnarũ, et
tempore origi-
nis. Et inuen-
tione.

De hac historia
vide Baron. to-
mo 2. ad annos
333. vbi mul-
tos sanctos he-
reticos adducit.

Hierem. 31.

SILICE
OSORNI
IVCA

Hi arcus summa arte distributi tectorio, atque auro ornantur, nec non per pluribus figuris, & Ecclesiasticis emblematis ad gloriosam Virginem spectantibus. Quia verò nequeunt describi intrinsecus contenta, illa exprimemus, quæ distinctè poterunt cerni. Hic tamen obseruabimus in præcipui arcus medio pernobilem figuram esse, ouatam speciem representantem, in cuius medio Sanctus Lucas Euangelista mira diligentia depictus conspicitur, & Beatissimæ Virginis Altari superstat, his verbis delineatis. VIRGINEM DIVINIS LAUDIBVS EXTOLLIT.

A dextro arcus latere ad rectum sanctus Dominicus pictura expressus, adest vnà cum duobus socijs in quadrata figura, opere tectorio, atque auro exornata: & in vtraque parte varij alueoli continentur, tectorio, eodem modo decorati, in quibus Angeli, Cherubim, atque alia apparent. Sub sancti Dominici pedibus Illustris schedula existit, his verbis annotatis. FILIVM HVMANO GENERI INFENSVM DEIPARA RECONCILIAT VIRTUTES S. DOMINICI OSTENDENS.

*Huius historia
veritas ex ipsius
sancti verbis ge-
stis apparet.*

A sinistro arcus latere, ad Papæ Clementis Octavi sepulchrum in quadrata figura, opere tectorio magnificè coronata, auroque exornata, sancti Cyrilli Episcopi effigies resplendet, vnà cum duobus Episcopis ab vtroque latere, atque sub pedibus hæc inscriptio legitur. VIRGO SANCTVM CYRILLVM MONENS ORIENTIS, ET OCCIDENTIS EPISCOPOS OB SANCTVM IOANNEM CHRYSOSTOMVM DISCORDES RECONCILIAT.

*De veritate hu-
ius historia vide
Nicephorum ex
Nicea lib. 14.
cap. 28. C. Bar.
tom. 5. ad ann.
413.*

Supra hos Arcus vndique coronis procedit, cui focci, & Parastadarum basis nititur, tectorio auro exornato constructa. In talis coronidis zophoro hæc verba apparent vniuersam peripheriam comprehendentia. SIGNVM MAGNVM APPARVIT IN COELO, MVLIER AMICTA SOLE, ET LVNA SVB PEDIBVS EIVS, ET IN CAPITE EIVS CORONA STELLARVM DVODECIM.

Apocal. 12.

Supra zophorum Parastadæ se attollunt, in quarum medio fenestræ insunt: Parastadarū verò capite epistylia ordine corynthio, inter quæ tympanum circundans zophorus egregiè formatus decurrit, folijs, atque em-

blematis ad Paulum Quintum Pontificem, Maximum spectantibus illustratus, supra epistylia cymatium cum zophoro, & corona nititur auro exornante, quæ tertia est corona. Supra coronæ cymatium parvæ Parastadæ cernuntur, quibus accensa candelabra adherent, vndique circumferentiam ambientia, clathris comitantibus. Supra quos in tholi medio Virgo ouans cernitur, cum Angelorum myriadis deuotionem, atque insignem lætitiæ præferentibus. Ipsa verò scripturam gestat, stellarumque duodecim corona in capite præfulget, & sub pedibus Lunam retinet, sub qua etiam serpens adest. Circa tholum præter Angelos, mira arte depictos, etiam Apostoli apparent. quæ pictura illud representat, quod ex Apocalypsi indicauimus. Supra tholum laternula conspicitur, internè egregijs coloribus depicta, in cuius medio Deus cum Angelorum militia miram artem exprimens est delineatus. Circum verò coronidem, vbi paruus tholus nititur, talia verba legimus. **MARIÆ CHRISTI MATRI SEMPER VIRGINI, PAVLVS V. PONT. MAX.**

Hæc laternula extrinsecus Tiburtino mare more constat perpolitè, atque egregiè insculpto, & fornicem plumbi laminæ vestiunt. In summa laternulæ parte æris pilea inaurata apparet, quam tres Dracones sustentant, quibus totidem.

Aquilæ supereminet: hisque omnibus triumphantis Crucis signum. Et hæc omnia ex delineatione, quam hic apponimus, magis comprehendentur.

